

Afdeling 24: Midden-Brabant

<https://awn-archeologie.nl/afdeling/midden-brabant/middenbrabant.24@awn-archeologie.nl>

Nieuwjaarsvergadering en lezing

Een nieuw jaar met nieuwe activiteiten van de AWN in het verschiet. Het bestuur van AWN Midden-Brabant wenst u allen een gelukkig 2024, misschien wat minder nat en koud dan nu en vooral vrediger. En met mooie activiteiten op het vlak van archeologie.

Als eerste is er de inmiddels traditionele Nieuwjaarsbijeenkomst. Die vindt plaats op dinsdag **30 januari** in het Natuurmuseum Brabant, Spoorlaan 434 in Tilburg. Dit is schuin tegenover het Centraal Station en tegenover het busstation en dus goed bereikbaar met het openbaar vervoer. Voor parkeren zie de website van het museum: www.natuurmuseumbrabant.nl/museumbezoek/praktische-informatie.

We beginnen om 19.30 uur met een korte **jaarvergadering** voor de leden van AWN Midden-Brabant. We blikken dan terug op het voorbije jaar, doen verslag van de financiën en horen graag van de leden of er wensen leven, plannen bestaan of anderszins opmerkingen zijn. Deze vergadering is niet bestemd voor niet-leden. Het Museumcafé is open, dus niet-leden die meekomen voor de aansluitende lezing kunnen daar alvast beginnen met een kopje koffie of iets dergelijks.

Om 20.00 uur is dan de inloop voor de **lezing** die begint om 20.15 uur. Deze wordt verzorgd door Erik Peters, gemeentelijk archeoloog van Breda. Onder de titel **Een kijkje bij de burenen, archeologie in Breda** geeft hij 'een kijkje in de archeologie keuken van de gemeente Breda. Hoe wordt daar gewerkt, kijkend vanuit een erfgoedvisie naar de

archeologie, vanuit de archeologie naar de projecten in de stad. Welke onderzoeken zijn de laatste jaren uitgevoerd in Breda en wat zijn daarvan de resultaten? Een overzicht.'

*Onderzoek naar de middeleeuwse stadsmuur op de Vlaszak.
Foto Erfgoed Breda.*

Breda is een stad met een rijke geschiedenis en veel archeologie vlakbij het werkgebied van onze afdeling Midden-Brabant.

Voorafgaand aan de lezing geeft Guido van den Eynde, gemeentelijk archeoloog van Tilburg, in vogelvlucht een kort overzicht van de archeologische activiteiten in Tilburg in het voorbije jaar. De toegang voor de avond is **gratis** en alle belangstellenden zijn welkom. Zegt het voort.

Vervolg opgraving Oude Markt in Tilburg

*Opgraving op de Oude Markt in Tilburg, augustus 2023.
Foto BAAC.*

In de vorige Nieuwsbrief deden we verslag van het archeologisch onderzoek bij de Heikese kerk in Tilburg. Dat vond plaats in augustus 2023 en op een kleine oppervlakte werden daar bijzondere vondsten gedaan die een nieuw licht werpen op de middeleeuwse ontstaansgeschiedenis van het huidige Tilburg. Deze week is gestart met een vervolgoopgraving, opnieuw op de Oude Markt.

Zoals ook in augustus gebeurde, zal Guido van den Eynde elke donderdagmiddag om 15.00 uur op de opgraving uitleg geven over de stand van zaken, te beginnen op **11 januari** en dan de twee weken daarop.

Omdat weer op een klein oppervlak intensief wordt gewerkt, is er helaas geen ruimte voor extra vrijwilligers bij dit onderzoek. Bij andere opgravingen is die gelegenheid er vaak wel.

Het onderzoek op de Oude Markt vindt plaats in het kader van de herinrichting van een groot deel van het stadscentrum, het Stadsforum. Om het publiek hierover te informeren staat vanaf begin februari een 'pop-up' **informatiecentrum** naast de fontein op het Willemsplein – exact op de plaats waar ooit de woning van Willem II stond en waar de koning overleed twee weken voordat zijn paleis gereed was. In dit informatiecentrum vindt u ook historische en archeologische informatie over dit gebied rond de Heikese kerk. Of deze 'pop-up' wordt geopend net vóór of meteen na carnaval is nog niet helemaal zeker. Hij staat tot begin juni.

In de planning: Merovingen en Vuursteenmijn

De eerstvolgende lezing na de Nieuwjaarsbijeenkomst vindt plaats op **21 maart**. Vanaf dan programmeren we elk jaar twee lezingen binnen de cyclus van maandelijkse lezingen die Heemkundekring Tilborch organiseert. Deze lezingen zijn dan gratis voor leden van AWN Midden-Brabant en van de heemkundekring. Voor anderen bedraagt de entree 5 euro. Wij zijn erg blij met deze samenwerking met de heemkundekring waardoor we gebruik kunnen maken van de ruimte in het Regionaal Archief Tilburg. Deze lezingen beginnen steeds om 20.00 uur (inloop vanaf 19.30 uur).

Merovingisch materiaal uit het grafveld in Broechem, nu in het Gallo-Romeins Museum in Tongeren. Foto Agentschap Onroerend Erfgoed.

Onze eerste lezing in deze cyclus, dus op 21 maart, wordt verzorgd door dr. Rica Annaert. Zij studeerde archeologie in Leuven en was lang verbonden aan het Vlaamse Agentschap Onroerend Erfgoed waarvoor zij veel onderzoek deed in de Antwerpse Kempen. In 2022 promoveerde zij in Leiden op het Merovingische grafveld in Broechem, niet ver van Antwerpen. Momenteel is zij ook betrokken bij de uitwerking van de twee Merovingische graven die in Tilburg zijn gevonden. In haar lezing gaat zij in op de Merovingische archeologie – dus de vroege middeleeuwen – in de Antwerpse Kempen en de aangrenzende delen van Noord-Brabant.

Op **20 april** bezoeken we de **Vuursteenmijn** in Rijckholt, Zuid-Limburg. Net als de lezing staat ook deze **excursie** open voor alle belangstellenden, maar het is belang dat belangstellenden zich zo vroeg mogelijk melden. Dat kan via middenbrabant.24@awn-archeologie.nl met vermelding van uw naam en het aantal deelnemers. De kosten staan nog niet helemaal vast en hangen mede af van het aantal deelnemers (huren we bus of kunnen we carpoolen), maar denk aan ongeveer 25 euro per persoon. Het aantal deelnemers is beperkt en aanmeldingen worden genoteerd in volgorde van binnenkomst (afmelden wanneer u zich bedenkt, wordt zeer op prijs gesteld).

De vuursteenmijn omvat een klein museum van waaruit we in groepen van maximaal vijftien mensen de mijn zelf bezoeken. Die is goed toegankelijk voor alle leeftijden. In de wandeling naar de mijn zit een klim en 'oneffenheden op de route' maken dat deze excursie niet geschikt is voor mensen die moeilijk ter been zijn.

Kijkje in de vuursteenmijn bij Rijckholt. Foto Visit Zuit-Limburg.

Het hele excursie in Rijckholt – dus in het hele complex van museum en mijn – duurt ruim twee uur en omvat het volgende:

- De geologische opbouw van het terrassenlandschap waarin de vuursteenmijn zich bevind;
- Het ontstaan van kalksteen en vuursteen;
- De unieke natuur van het Savelsbos;
- De herontdekking van de vuursteenmijn;
- Het wetenschappelijk onderzoek vanaf de herontdekking van de vuursteenmijn tot aan vandaag de dag;
- De opgravingen van het prehistorisch mijncomplex;
- Hoe en waarom werd hier vuursteen gedolven;
- Het belang van de vuursteenmijn in de prehistorische samenleving.

Bij meer dan vijftien deelnemers doen we dit dus in groepen.

Een overweging is om op de terugweg nog een kort bezoek te brengen aan Thorn, het beroemde 'witte stadje' met een rijke historie en een indrukwekkende kapittelkerk. In de volgende Nieuwsbrief hebben we meer details, maar meldt u dus alvast als u belangstelling hebt. Met een indicatie van het aantal deelnemers kunnen we beter plannen.

Voor het najaar denken we aan een excursie naar **Tongeren**, met een bezoek aan het Gallo-Romeins Museum, de Romeinse resten in die stad en een bezoek aan gereconstrueerde tempel. Suggesties zijn steeds welkom en mogelijk doet zich een actueler reisdoel voor dat we dan voorrang zouden kunnen geven. De toekomst is open.

Secretaris

In eerdere Nieuwsbrieven las u vaak dat wij op zoek zijn naar een secretaris om het bestuur te versterken. We zijn dan ook blij nu te kunnen melden dat **Martin Malestein** tot het bestuur is toetreden en deze taak op zich neemt. Martin is detectoramateur met speciale belangstelling voor de Tweede Wereldoorlog en met een brede interesse in archeologie.

28 oktober 2023: Onderzoek met grondradar bij Doeveren

Dit eerder aangekondigde onderzoek is door omstandigheden op de geplande datum niet doorgegaan. Wat in het vat zit, verzuurt niet. Wij houden u op de hoogte.

Tentoonstellingen

In Museum Jan Cunen in Oss is nog tot en met 4 februari 2024 de expositie 'De vorst van Oss & tijdgenoten - elite in de ijzertijd' te zien, met bruiklenen uit het Rijksmuseum van Oudheden (RMO). Deze tentoonstelling vindt plaats in het kader van 'Onder Ons' waarbij het RMO topstukken tijdelijk uitleent aan musea in de regio waar de vondsten vandaan komen. Informatie op www.museumjancunen.nl (lees over deze tentoonstelling ook: www.brabantcultureel.nl/2023/06/22/de-vorst-van-oss-komt-in-vorstelijk-gezelschap-op-bezoek-in-oss/).

In het Rijksmuseum van Oudheden (RMO) staat nog tot en met 17 maart de expositie 'Het jaar 1000'. Dat jaar is ruim genomen en de expositie heeft een wijde blik, maar de focus ligt op Nederland met uiteraard ook veel archeologisch materiaal naast museale objecten uit bijvoorbeeld kerkschatten en bibliotheken. Op de website van het museum (www.rmo.nl) vindt u informatie, maar ook links naar interessante podcasts en webtentoonstellingen. Voor de thuisblijvers.

Bericht van de CARE Academie

Van Johan Verspay: De afgelopen tijd hebben we binnen het gemeenschapsarcheologie initiatief CARE in Het Groene Woud diverse opgravingen en karteringen uitgevoerd samen met een bont gezelschap van erfgoedliefhebbers uit de regio. Een aantal van de deelnemers gaf daarbij aan graag zelf ook met 'hun' vondsten aan de slag te gaan in het schoonmaken, identificeren en ontdekken wat deze stukken vertellen over de geschiedenis van de door hen onderzochte plekken. Dit sluit aan bij een bredere belangstelling die er bestaat bij erfgoedverenigingen en archeologische werkgroepen meer te leren over verschillende aspecten van archeologie. Samen met hen zijn we daarom de CARE Academie gestart, een cursusreeks waarin we mensen handvatten aanreiken om ook mee te kunnen doen in verschillende facetten van archeologisch onderzoek en hen te helpen hier-voor de hiervoor benodigde kennis en vaardigheden op te bouwen.

CARE - Nederland:

Gemeenschapsarcheologie
in Het Groene Woud

In de eerste editie van de CARE Academie richten we ons op de activiteiten die plaatsvinden na de opgraving, de verwerking van de vondsten, de identificatie van materialen en voorwerpen en analyse en presentatie van de resultaten. Het programma bestaat uit een samenhangende reeks van acht tot tien cursusdagen verspreid over de wintermaanden. Elke cursusdag heeft een eigen thema en begint met een lezing die de deelnemer inzicht biedt in actuele vraagstukken en ontwikkelingen rond dit onderwerp. Deze lezingen worden gevolgd door één of twee gerelateerde workshops, waarin de deelnemers hands-on ervaringen kunnen opdoen en praktische vaardigheden kunnen ontwikkelen. De combinatie van lezingen en workshops biedt gelegenheid zowel theoretische kennis als praktische vaardigheden op te bouwen.

De cursus kent een modulaire opzet waardoor belangstellenden deel kunnen nemen aan het hele programma, maar ook een of enkele onderdelen kunnen volgen al naar hun interesse of deelnamemogelijkheden. Op dit moment wordt gewerkt aan de invulling van het cursusprogramma. Zodra dit rond is, laten we dit weten en kunnen mensen zich inschrijven.

<https://gemeenschapsarcheologie.nl> / jverspay@ziggo.nl

Colofon – Wie zijn wij en waar bereikt u ons?

AWN Afdeling 24 Midden Brabant

Bestuur:

Paul Taminiau, voorzitter. Email: taminiaupaul24@gmail.com

Martin Malestein, secretaris

Wim van Klaveren, penningmeester.

Jacques van der Sommen, lid.

Lauran Toorians, lid.

Adviseur:

Guido van den Eynde, gemeentelijk archeoloog Tilburg.

Afdeling 24: Midden-Brabant, Nieuwsbrief nr. 15, januari 2024.

<https://awn-archeologie.nl/afdeling/midden-brabant/>.

Contact: middenbrabant.24@awn-archeologie.nl

Wim van Klaveren, 06-511.24.939

